

-Vereenvoudiging

Belastingen en toeslagen, we kunnen het makkelijker maken-

Jasper J. van Dijk onderzoeksleider Instituut voor publieke economie, auteur van het rapport 'Het einde van de toeslagen'

Coen Teulings hoogleraar aan de Universiteit Utrecht

Een eenvoudiger belastingstelsel voorkomt ellende, betogen Jasper J. van Dijk en Coen Teulings - zelfs voor de Belastingdienst.

Wemoetenafvande toeslagen, dat wil iedereen. Maar we schieten in een kramp bij voorstellen voor hogere belastingen, en toch is dat rechtvaardiger. Wat is de oplossing?

Iedereen met kinderen heeft op 2 oktober weer kinderbijslag ontvangen. Het maakt niet uit of je een schoonmaker met een minimumloon bent of een CEO met miljoenensalaris, iedereen krijgt dezelfde bedragen. Wanneer je mensen hiernaar vraagt dan vinden ze dit onredelijk. Die GEO heeft die extra toeslag toch niet nodig? Het zou veel eerlijker zijn om die kinderbijslag alleen te geven aan lage inkomens. Maar vraag je diezelfde mensen of bij inkomensstijging iemand met kinderen een hoger belastingtarief zou moeten betalen dan iemand zonder kinderen, dan is het oordeel helder: natuurlijk niet!

Het gekke is dat deze twee breed gedeelde overtuigingen met elkaar in tegenspraak zijn. We vinden het één rechtvaardig en het ander belachelijk. Deze primaire morele reactie is begrijpelijk. Wij zijn mensen van vlees en bloed. Als iemand met kinderen vanwege een hoog inkomen toch geen extra geld krijgt dan voelt dat anders dan het betalen van extra belasting. Ook al is dit onderscheid irrelevant voor wat diegene aan het eind van de dag netto overhoudt.

De drama's rond het toeslagensysteem zijn echter niet oplosbaar zonder over deze primaire reactie heen te stappen. We moeten integraal naar het belasting- en toeslagensysteem kijken. De oorzaak van de grootste problemen ligt bij de inkomensafhankelijkheid van de toeslagen. Op het moment dat die worden uitbetaald is het inkomen nog niet precies bekend. Dat geeft ellende: jaarlijks krijgen 300.000 mensen een dwanginvordering om toeslagen terug te betalen.

Verborgene belastingen
Deze invorderingsproblematiek kost de overheid vaak meer dan het oplevert. En het brengt mensen noodloos in de schulden. Ongeveer 10 procent van de rechthebbenden maakt een gebruik van toeslagen, deels w't angst voor zo'n terugvordering en het maken van schulden. Hoe anders gaat dat met de loonbe-

Juist de meest kwetsbare groepen hebben last van ons complexe toeslagensysteem

lasting. Die kent dat probleem nauwelijks, omdat die belasting direct gekoppeld is aan het looninkomen en meteen door de werkgever wordt ingehouden.

Het Nederlandse systeem van inkomensondersteuning zit vol met 'verborgene belastingen'. Voor elke euro die iemand met een zorgtoeslag meer verdient, gaat die toeslag met

14 cent omlaag. Dat is equivalent aan een extra belasting van 14 procent, bovenop de reguliere belastingsschijf van 37 procent. Vaak heeft iemand recht op meerdere toeslagen die allemaal los aangevraagd moeten worden en allemaal weer anders van het inkomen afhangen.

Al die inkomensafhankelijkheid kan echter zonder veel moeite in het belastingstelsel worden ingepast.

Neem bijvoorbeeld een gezin met twee kinderen in een huurhuis met een gezamenlijk inkomen van 30.000 euro. Dit gezin heeft recht op huur- en zorgtoeslag, kindgebonden budget en kinderbijslag. En dan gaan we er voor het gemak vanuit dat het afschaffen van de kinderopvangtoeslag doorgang vindt. Dit gezin moet de huurtoeslag, zorgtoe-

slag en kinderbijslag zelf aanvragen (plakkig gaat het kindgebonden budget vanzelf). Maar als het inkomen wijzigt kan dit effect hebben op de hoogte van al deze regelingen.

We kunnen ons stelsel van belastingen en toeslagen voor dit gezin een stuk eenvoudiger maken door de toeslagen inkomstenafhankelijk te maken.

Dit! aftalantelijkheid is namelijk iedereen met een loon betaalt mee al loonbelasting. Als WYindm dat bepaaldemensen meer moeten betalen, dan kunnen we het belastingtarief voor deze inkomensgroep wijzigen. Onder de streep is de emftl' Khil tussen hemer ttdjntfDeen toeslag of het inleveren vmc!!etoeslag via een hoger belastingtarief.

Dit doet op korte termijn pijn, maar maakt het stelsel op lange termijn rechtvaardiger

Vervolgens moet de inkomstenbelasting zoveel mogelijk onafhankelijk worden van persoonlijke omstandigheden, zoals kinderen en zorgkosten. De ondersteuning op basis van de samenstelling van het gezin regelen we met een inkomensafhankelijke toelage. Die hoeft niet meer aangevraagd te worden.

Het gaat om grote hervormingen

Zie voor meer opinieartikelen trouw.nl/opinie

Mensen die in armoede leven vragen soms geen toeslagen aan, uit angst ze later te moeten terugbetalen.

FOTO DINGENA MOL

en die vergen politieke moed. Elke versimpeling aan het systeem benadeelt bepaalde groepen ten faveure van andere. Dat doet op korte termijn pijn, maar maakt het stelsel op lange termijn rechtvaardiger. Het huidige stelsel zit vol met historisch ontstane willekeur, die moeilijk is te rechtvaardigen.

Een vereenvoudigd stelsel legt een aantal principes vast, zoals de inkomensafhankelijkheid van toeslagen. Dat beperkt het aantal knoppen waaraan politici kunnen draaien, maar er blijven er meer dan genoeg over om de inkomensverdeling in iedere gewenste richting te sturen, tussen hoge en lage inkomens, tussen alleenstaanden, tweeverdieners en alleenverdieners, tussen mensen met en zonder kinderen.

Het uitbannen van de inkomensafhankelijkheid van toeslagen is onontkoombaar voor de vereenvoudiging van ons belastingstelsel. De huidige complexiteit benadeelt juist de meest kwetsbare groepen. Met een simpeler stelsel zullen zij de juiste ondersteuning krijgen omdat ze die niet hoeven aan te vragen en van het risico op terugvordering zijn bevrijd. Burgers snappen weer wat een loonsverhoging of een dag extra werken hen oplevert. Politici kunnen de gevolgen van hun besluiten beter overzien. En de Belastingdienst wordt van een ramp verlost.